

kám jazyka básnického, SaS 1935, s. 130; rd: Fakta mluví, SaS 1936, s. 133 ■.

ab

pisy: Po stopách dobyvatelů, osvoboditelů a diktátorů (1937); V poříčí Orinoka (1939); Toulky tropickou Amerikou (1. Přes Kordillery, 1948; 2. Na vlnách Amazonky, 1948). ■

LITERATURA: J. Kunský: Půl století světoběžcem, in Čeští cestovatelé 2 (1961).

mo

Josef Ladislav Erben

* 27. 6. 1888 Žižkov (Praha-Ž.)

† 11. 10. 1958 Melbourne (Austrálie)

Cestovatel, autor cestopisů.

Po studiu na nižší reálce vstoupil do otcova obchodu, rok byl na učení v Německu, o letních dovolených konal menší cesty po Evropě. 1910 se vydal na cestu po čtyřech kontinentech; žil a cestoval v Austrálii, odtud se vydal na Novou Guineu (onemocněl žlutou zimnicí) a přes Čtvrteční ostrov se vrátil do Austrálie (1914–19); odjel na Filipíny, 1920 do Číny a Japonska; 1921–22 cestoval Severní Amerikou, následujících 9 let Jižní Amerikou. V září 1931 se vrátil do Čech. U pražských přírodovědců získával odborné znalosti pro novou cestu (přes Trinidad do Venezuely a Guayany), z níž se 1935 vrátil přes Trinidad, Madeiru a severní Afriku. V červenci 1936 se vydal znovu do Austrálie. V Darwinu ho zastihla druhá světová válka; pracoval na opevněních, při japonském náletu byl zraněn, za požáru buše shořely mj. jeho sběry pro česká muzea. Přesídlil do Melbourne, odkud znovu chtěl cestovat do Jižní Ameriky. Dále je známo jen to, že zůstal neženat a že několik let před smrtí žil, vážně nemocen, v Melbourne (Parkville), kde také zemřel a byl zpopelněn.

Psal do populárních odborných časopisů i do denního tisku cestopisné články o Austrálii, Novém Zélandu a Jižní Americe; jeho knihy se týkají jen Jižní Ameriky. Popisuje v nich výlučně vlastní poznatky a zážitky, všimá si života a sociálních konfliktů pracujících lidí. Píše prostě, někdy až neuměle, působivost jeho vyprávění je v dojmu autentičnosti, který dovede vyvolat.

PŘÍSPĚVKY in: Světozor (od 1919); Širým světem (od 1929); Zlatá Praha (od 1921). ■ KNIŽNĚ. Cesto-

Karel Jaromír Erben

* 7. 11. 1811 Miletín u Jičína

† 21. 11. 1870 Praha

Básník, prozaik, sběratel a vydavatel českých národních písní, překladatel prózy a poezie; folklorista, historik, jazykovědec. V poezii jeden z hlavních představitelů obrozeneckého romantismu; svými baladami a prozaickými pohádkami aktualizoval mytické pojetí člověka a přírody, obsažené v lidové slovesnosti. Patří k zakladatelům české folkloristiky a etnografie a k předním editorům staročeské literatury.

Občan. jm. Karel E. Otec Jan E., švec a sadař, probudilý písmák, matka Anna, roz. Žábová, dcera miletínského učitele. Z jejich devíti dětí přežil jen K. J. a mladší Josefka. Měl výrazné hudební nadání. Od dětství byl tělesně slabý, s vadou ve výslovnosti, celý život stonal plicní chorobou. Chodil do školy v Miletíně, 1825–31 do gymnázia v Hradci Král., na studiích se udržoval kondicemi a vyučováním hudbě. Na jeho národnostní uvědomění měl vliv prof. J. Chmela a prázdninová studentská společnost (zvl. J. N. Lhota), s níž podnikal výlety do miletínského okolí. V Praze vystudoval tzv. filozofii (1831–33) a práva (do 1837). Seznámil se s F. Palackým, který pak trvale ovlivňoval jeho práci i zaměstnání. Stýkal se s mladou inteligencí českou (K. H. Mácha, K. V. Zap, K. B. Štorch, J. K. Tyl aj.) i německou (U. Horn), účastnil se jejího literárního i společenského podnikání. Nejbližšími přáteli byli A. Rybička a K. Havlík. S ním jezdil na prázdninové pobyty do Žebráka, kde účinkoval v ochotnickém divadle a seznámil se s Betynou Mečířovou (1818–1857), pozdější svou manželkou (sňatek 1842); manželé měli čtyři

děti. Od listopadu 1837 byl rok na praxi u pražského hrdelního soudu, do 1843 byl bezplatným praktikantem fiskálního úřadu (složil apelační zkoušky); od října 1841 byl placeným aktuárem KČSN. Účastnil se schůzek v salónech Fričově a Staňkově, tam se seznámil s ruskými filology a folkloristy I. I. Srezněvským a O. M. Boďanským; s tím byl v létě a na podzim 1842 na Chodsku. Zapisoval českou folklórní tvorbu, zvl. slovesnou a zvykovou, stýkal se s P. J. Šafaříkem, písemně se S. Vrazem. Od jara 1843 byl českými stavy placen za sbírání listinného materiálu k české historii; nejprve pracoval ve Frýdlantě, 1844 na Chodsku a v jižních Čechách, v létě 1845 v Čes. Budějovicích. V únoru 1846 byl ustanoven asistentem při Muzeu v oddělení archeologickém, historickém a ve sbírce listin; studoval archívy na českém severovýchodě (Trutnov, Hradec Král.) a západě (Tepelsko, Stříbrsko). 1845 byl jmenován členem jazykové komise při Matici, podílel se na založení Měšťanské besedy v Praze, 1847 byl jejím jednatelem, v lednu 1848 byl zvolen nástupcem Jungmannovým ve Sboru Matice, v březnu se stal členem Archeologického sboru muzejního a mimořádným členem KČSN (o rok později řádným členem). V revolučním údobí byl veřejně činný jako stoupenec politických zásad F. Palackého. Byl zvolen do stočlenného Národního výboru a pověřen dozorem nad městským archívem a knihovnou, byl členem Svornosti, účastnil se příprav na Slovanský sjezd. V květnu až červnu 1848 byl s V. D. Lamblem členem české deputace na charvátský sněm do Záhřebu, po svatodušních bouřích se vrátil. Od srpna 1848 byl členem výboru Lípy slovanské, od července 1848 redaktorem vládních Pražských novin, v téže době byl guberniálním translátorem. Se spolupracovníky překládal občanský zákoník do češtiny, v červenci 1849 byl jmenován členem vládní komise pro politickou terminologii slovanskou a odjel na její zasedání do Vídně. 1850 pracoval na překladech trestního řádu, trestního zákona a obecního řádu města Prahy a 1851 byl členem komise pro ustanovení vědeckého názvosloví pro gymnázia. Od 1848 se několikrát bezúspěšně ucházel o stálá archivářská místa, v listopadu 1850 byl ustanoven sekretářem Muzea, v červenci 1851 byl zvolen archivářem města Prahy; bylo to první zaměstnání, které ho existenčně zajistilo; od 1864 do konce života byl ředitelem spoje-

ných pomocných kancelářských úřadů města Prahy. V listopadu 1853 byl zvolen do výboru Muzea, od března 1855 byl spoluredaktorem Obzoru, po jeho zániku se strnil veřejného života, odešel z KČSN. Vedle náročného archivářského zaměstnání a úkolů z něho vyplývajících se věnoval vědecké tvorbě, byl členem literárních porot, prováděl jazykovou revizi matičních překladů Shakespeara, byl členem redakčního kruhu Riegrova Slovníku naučného pro slavistiku, gramatiku, historii, slovanské a německé bájesloví (zpracoval 108 hesel, z toho 85 z mytologie a zvykosloví). — Po smrti manželky se 1859 oženil s Žofíí Mastnou z Lomnice n. Pop. (1835—1905); syn a dcera zemřeli v dětském věku. — Obnoveného politického života na počátku 60. let se strnil, odmítl kandidovat do zemského sněmu. Účastnil se spolkového ruchu, byl spoluzakladatelem Hlaholu, Historického spolku, Umělecké besedy (1863 místopředseda). Stýkal se s ruskými a polskými učiteli, kteří v 60. letech zavítali do Prahy (A. F. Gilferding, I. I. Srezněvskij, P. A. Lavrovskij, P. P. Dubrovskij, J. Holovačkyj, I. V. Lašňukov, A. A. Potěbňa); byl považován za předního představitele evropské slavistiky, od poloviny 50. let byl postupně jmenován členem mnoha zahraničních učených společností. Na přání pořadatelů moskevské národopisné výstavy byl 1866 na Domažlicku a Plzeňsku obstarat české kroje, v květnu 1867 odjel s českou delegací na výstavu do Moskvy (návrat z Petrohradu v polovině června). Pro účast na „moskevské pouti“ byl dán pod policejní dohled. Jiné cesty do zahraničí, většinou studijní: 1864 Lužice, 1865 Drážďany a Budyšin, 1868 Folmava, Řezno, Pasov. V září 1870 se rozstolal žlutenkou, dostal akutní zánět jater, jako příčina smrti je v matrice uvedeno „rozmlíšení krve“. Byl pohřben na Malostranském hřbitově v Košických, 1908 byly jeho pozůstatky přeneseny do hrobky na Olšanech.

Početně nevelká umělecká tvorba E. vznikala souběžně s jeho rozsáhlou vědeckou prací z několika oborů. Od 30. let zapisoval české pohádky, písně, zvyky a obyčeje. 1843 formuloval svůj úkol napsat „systematický obraz národa českého“; sbírky písní a pohádek měly sloužit jako přípravný materiál syntetického díla Obyčeje národu českého. Plán byl podnícen evropským rozvojem studia lidové slovesnosti a zvláště dílem bratří Grimmů, sledující-

cích starobylý (mytický) původ této tvorby. Jako celek se neuskutečnil, dával však globální smysl E. sběratelství a vydavatelství i jeho studium ze slovanské mytologie (*Vídy čili Sudice*, 1847; *O dvojici a trojici v bájesloví slovanském*, 1857; hesla v Riegrově Slovníku, zvl. *Slovanské bájesloví a Svátky slovanské*). Hlavní výsledek jeho národopisného studia ve 40. letech je třísvazková sbírka *Písňe národní v Čechách*. Použil k ní též sběru svých příspěvatelů: J. Roštlapil, E. choť, F. Doucha, K. Havlík, A. Havlíková, J. Franta Šumavský, K. B. Štorch, J. Černý, F. Vítoch. Obsahuje 550 písní lyrických a epických, uspořádání je nahodilé, v obsahu jsou písně utříděny do skupin. Z variant vyhledával E. znění, které nejlépe odpovídá předpokládanému původnímu tvaru. Písně považoval za zpívané texty (*Slovo o písni národní*, otištěno jako úvod k 3. sv.), vydal i nápěvy (v harmonizaci J. P. Martinovského). Po 1860, kdy se E. orientoval k systematické práci na vydávání folklórních textů, vyšla rozšířená verze sbírky. Obsahuje 2 200 skladeb, v přírůstku je nový E. sběr a příspěvky J. Roštlapila, A. Vysokého a T. V. Nováka; jsou v ní navíc dětská říkadla, hádanky, hry, písně obřadní a pohřební, koledy a pořekadla, zařikadla nemocí. Texty jsou utříděny do skupin podle údobí lidského života, ročních období, zaměstnání, zvláštní oddíl tvoří „písně rozpravné“ (balady, legendy). Nápěvy (bez doprovodu) vydal E. vlastním nákladem. — První E. pohádkářské pokusy jsou z 1840, 1844 vydal dvě pohádky tiskem (*O třech přadlenách, Dobře tak, že je smrt na světě*), v 50. a počátkem 60. let otiskl několik pohádek, hlavně v čas. Zlaté klasy, v alm. Perly české (*Dlouhý, Široký a Bystrozraký*) a v alm. Máj (mj. *Tři zlaté vlasy děda Vševeda*). Část toho a nové práce uveřejnil v antologii *Sto prstonárodních pohádek a pověstí slovanských*. Je to výbor z pohádek slovanských národů, pohádky jsou otištěny v původních jazycích a řazeny k sobě podle topografického principu, rozlohy a příbuznosti slovanských národů. Dílo je projevem E. slovanství, stejně jako *Vybrané báje a pověsti*, podávající jen jinoslovanskou tvorbu v E. překladech. Některé původní E. pohádky zůstaly v rukopise, knižní soubor Národních českých pohádek, autorem zamýšlený již po Kytici, E. neuskutečnil. — 1844 se za nepřítomnosti Palackého účastnil redakce 1. dílu Výboru z literatury české, napsal i část věcných poznámek;

2. díl Výboru obstaral sám. Vydávání památek staré české literatury se soustavně věnoval od 50. let téměř do konce života, vrchol jeho tvorby je v třísvazkovém vydání Husových českých spisů; souvisí s tím také jeho literárně-historické a jazykovědné studie i recenze (posudek Hattalovy české skladby a polemika s tím spojená). Vydával historické dokumenty (Regesta diplomatica); řada prací historiografických, dokumentárních i výkladového charakteru, vyplynula z jeho zaměstnání pražského archiváře. Z archivních dokumentů bral látku k prozaickým obrázkům z minulosti, časopisecky publikovaným; zpočátku více směřují k beletrii (např. *Anna Marie Švarcova z Černhauzu*, 1846), pozdější mají spíše charakter kulturněhistorické črty (*Náčrtky z obecného života v Čechách a zvláště v Praze v 16. věku*, 1855). — Za gymnazijních studií vznikaly E. nedochované pokusy o německé básnění, z 1830 existují první české básně (*Zvičinská znělka, Touha*), z prvních let pražského pobytu pocházejí skladby odpovídající běžné dobové produkci (písňové texty vlastenecké a milostné, historizující a ohlasové romance, hřbitovní lyrika), 1834 vznikly první dvě balady (otištěn jen *Smolný var*); „báchorka národní“ *Poklad* (1838) mu poprvé přinesla velké uznání kritiky. Satirickou prózou *Dobrodružství cestujících* (1834), již se účastnil polemiky mladých spisovatelů z Květů s F. L. Čelakovským, odmítl jeho typ ohlasového básnění. Vyrovnával se s vlivem Máchovým (v poezii zřejmě od 1834 na postupném přepracovávání pověsti Záhoř), polská romantika napomohla jeho epickému sebepoznání. E. pojetí národní literatury vycházelo z představy existence původního českého (slovanského) etnického základu, jehož charakter dosvědčuje folklórní tvorba; za hlavní úkol nové literatury považoval zřetel k národní osobitosti, a tím i osvobození od nánosu cizích vlivů, zejména od světo- bolné byronské romantiky. Formuloval to (v dopise Vrazovi) počátkem 40. let; 1844 a znovu 1848 oznámil knižní vydání svých básní. Uskutečnil je sbírkou *Kytice* až 1853 (12 básní a polský překlad Pokladu od A. Rósciszewského), na níž pracoval po revoluci, hlavně 1851. V dopisech ji označoval za soubor mladistvé tvorby, ale jen polovina básní je starších či dříve tištěných (*Polednice* z 1834, tiskem 1840; *Poklad* z 1837, t. 1838; *Svatební košile*, t. 1843; *Zlatý kolovrat* asi z 1844; *Štědrý*

den, t. 1848; *Holoubek*, t. 1851), ostatní vznikly 1851 a v první pol. 1852: *Vrba*, *Dceřina kletba*, *Vodník*, *Záhořovo lože*, *Věštkyně*, *Kytice*. V 2. vyd. *Kytice* je přidán oddíl *Písní*, obsahující výbor z lyriky, a do oddílu „pověsti“ nová balada *Lilie*. V tomto oddílu tkví hlavní básnický přínos E. Pojem „pověsti“ je široký, zahrnuje báje o nadpřirozených bytostech, pověsti etymologické a historické, zvyky a pověsti vztahující se k svátkům, legendy, pohádky, lidové balady. Látky rozličného původu jsou zpracovány baladickým způsobem a s využitím jak soustavy prostředků lidové slovesnosti, včetně postupů lidové balady, tak baladické tradice evropských literatur z 18. a 19. stol. Děje E. balad se rozvíjejí z konfliktů, v nichž se člověk střetává s nadpřirozenými mocnostmi nebo se jiným způsobem ocitá uprostřed sil určujících řád přírody, osud lidí a morálku lidského konání. Toto střetnutí je vyprovokováno hrdinovým činem, který — ať se udal neúmyslně, z dobré vůle či ze zloby — je v rozporu s tím, co je člověku vlastní vzhledem k jeho přirozeným možnostem a vzhledem k žádoucí obvyklosti lidského počínání. Konfliktem a jeho vyústěním se vyjevuje pravda vyššího zákona, morálka mýtu, která je všeobecně platná a stíhá provinění trestem; v některých básních, jež se opírají o křesťanský mýtus, pokání zmírňuje nebo odvrací trest. Konfliktem se také vyjevuje osudová danost, proti níž je člověková vůle nicotně bezmocná. Osud, jímž se prezentuje mytické pojetí řádu veškeré přírody, je lhostejný a necitlivý vůči jedinci a jeho individuální touze překročit meze stanovené lidem, avšak zároveň zajišťuje plynulost a nepřetržitost života vůbec. Prostřednictvím mýtu zpřítomňuje E. poezie základní otázky a vztahy, které si člověk svou životní praxí vždy znovu uvědomuje a jejichž obecná platnost není závislá na historii (život a smrt, budoucnost, lidský a přírodní svět, milostná vášeň a nenávisť, vina a trest aj.). Básnické oživení mýtu prostřednictvím poezie bylo u E. jak projevem vědomí o společenské potřebě morálního řádu a obranou proti dějinnému vývoji, který rozkládal tradiční představu jednoty člověka a světa, tak dobově aktuálním protestem proti násilným zvratům nastoleným bachovskou reakcí. *Kytice* také byla v době vzniku i později přijímána jako odkaz na národní hodnoty, a tedy jako projev víry ve vlastní síly národa. — S výjimkou *Lilie*, epické *Písně o vítězství*

u *Domažlic léta 1431*, kterou E. vydával za skladbu „podle staršího rukopisu“, a kantáty *První májová noc* má E. básnická produkce z 60. let většinou charakter příležitostný. — E. cíl původní tvorby byl v próze realizován žánrem pohádky; ta u E. není zápisem lidového podání, nýbrž dílem jeho umělecky tvůrčího přístupu. E. rekonstruuje předpokládanou klasičtější podobu české pohádky ve způsobu zpracování i v systému významů, které jsou schopny vyjadřovat předpokládaný mytický smysl pohádkového obrazu. Oproti improvizovanému lidovému vyprávění dal pohádce pevný tvar, promyšlenou motivaci a významovou skloubenost, která umožňuje přisuzovat postavám i příběhům „hlubokou pravdu přírodní“ a „vážnou národní mravouku“, tj. symbolickou platnost. — Veselohra *Sládcí* z 30. let vznikla pro potřeby ochotnického divadla; 1870 psal E. pohádkové operní libreto *Štěstí a neštěstí*, vypracoval dvě z 5 dějství. — Překlady prózy (slovanské pohádky z Výboru a Nestor) a poezie (Igor a Zadonština) se E. zabýval koncem 50. let a hlavně v 60. letech.

PSEUDONYMY, ŠIFRY: Jarmil Erben, J. E. Mile-tínský, K. Jarmil Erben, Květomil Podlipský; aEn (Riegrův Slovník naučný), J. E., J. K. E., *n., R. Bn. ■ PŘÍSPĚVKY in: *Beseda* (1864); ČČM (1844–70); Čechoslav (1831); Čes. včela (1844–46); alm. Čes. besedy (1842); kal. Českomoravská pokladnice (1861–64); Denice (1840); Festalbum zum 27. Februar 1856 (1856); Humorist. listy (1861); Jičínský obzor (1861); Das Kaiseralbum Viribus unitis (1858); Květy české, později Květy (1834–44); Květy (red. V. Hálek, 1867–69); Květy a plody (1848); alm. *Kytice* (1859); Lit. příloha k *Věnci* (1843); Lumír (1851–61); alm. *Máj* (1858–62); J. P. Martinovský: *Patero zpěvů čtverohlasých* (1834); *Národ* (1864); *Obecné listy naučné i zábavné* (1860); *Obrazy života* (1861); *Obzor* (1855); *Oesterreichisches Frühlingalbum* (1854); *Paleček* (1842); *Památky archeologické* (1855–59); alm. *Perly české* (1855); alm. *Pomněnky* (1841); *Poutník* (1846); *Právník* (1861–62); *Pražské noviny* (1846–52); *Slovník naučný* (red. F. L. Rieger, od 1860); *Rodinná kronika* (1862–63); *Sectionsberichte* (od 1859 *Sitzungsberichte*) der Königl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften (1849–70); *Slavnostní album Cyril a Metoděj* (1864); *Škola a život* (1855–57); *Štěpnice* (1860–68); *Večerní vyrazení* (1831); *Věvec* (1839); alm. *Vesna* (1837–38); J. Vorel: 3 básně (1842); *Zlatá Praha* (1864–65); *Zlaté klasy* (1853–54); *Zlaté lístky* (1963); *Zprávy soudců o dramatech z dějin slovanských* (1860); J. L. Zvoňar: *Varyto a lyra* (1856). ■ KNIŽNĚ. *Beletrie a vydání folklórní slovesnosti: Písně národní v Čechách*

(3 sv., 1841, 1843, 1845); Kytice z pověstí národních (BB 1853; 2. rozmn. vyd. s tit. Kytice z básní K. J. E. 1861); Nápěvy prostonárodních písní českých (1862); Prostonárodní české písně a říkadla (1864); Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských v nářečích původních. Čítanka slovanská s vysvětláním slov (1865; souběžně s tit. list ruský); Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských (1869); — posmrtně: Sládci (D 1890, upr. G. Toužil; 1912 ed. Č. Zíbrt; prem. 1837); České pohádky (1905, ed. V. Tille); Živá voda. Tři rukopisné, dosud nevydané pohádky (1932, ed. A. Grund); Sny (PP 1970). — *Překlady*: Lětopis Nestorova. Nestorův Lětopis ruský (P 1867); Dvě zpěvů staroruských, totiž O výpravě Igorově a Zádostina (BB 1869). — *Ostatní práce*: Řád obecní soudní a řád konkursní... (překl., 1848, s jinými); Kaple v radnici Starého Města pražského (b. d., 1857, an.); Die Primatoren der königlichen Altstadt Prag (1858); Geschichte der k. k. priv. Prager bürgerlichen Scharfschützer (1860); Dějiny cis. král. v.ys. měšťanských ostrostřelců pražských (1860); Siň primátorů v radnici Starého Města pražského (b. d., 1860, an.); Měsíčník hodin staročeských na Staroměstské radnici (1866, an.); Autentický ukazatel ulic a náměstí i čísel domovních král. hlavního města Prahy (1871). — *Výbory*: Poklad (1958, usp. J. Kolář); Mateří doušky (1969, usp. A. Přidal); Zlatý kolovrat (1976, usp. V. Kronusová). Četné výbory z E. balad, pohádek a vydání písní, zvl. pro mládež. — *Souborná vydání*: Veškeré spisy básnické (nakl. J. Otto, 1905, ed. J. Sutnar); Dílo K. J. E. (Melantrich, 1938–40, 5. sv., red. A. Grund). ■ **KORESPONDENCE**: Z korespondence K. J. E. (K. V. Zapovi z 1842–44); Slovanský sborník 1883; J. Karásek: Z korespondence K. J. E. (o dopisech A. Rybičkoví a A. V. Šemberovi, ukázky z chytaně edice), NL 7. 11. 1911 + Korespondence K. J. E. (o přijaté koresp. v E. pozůstalosti), Přehled 1911/12; Č. Zíbrt: Vlastní životopis K. J. E. 1843 (K. V. Zapovi z 1843), ČL 1912; Dopisy Erbenovy (z 1868 a 1870), Vocelovy a Nebeského, Nár. obzor 1913, č. 49 a 52; K. A. Vinařického Korespondence a spisy pamětní 3 (Vinařickému z 1854–57; 1914, ed. V. O. Slavík); J. V. Šimák: Nová snůška dopisů z doby obrozenecké (J. Wettovi z 1853), Zvon 1918; S. Brandejs: Z E. korespondence (J. N. Lhotovi z 1853–69), Pod Zvičinou 1920; F. Skalický: O zapadlém vlastenci (J. Peterovi z 1851–52), tamtéž; J. Kabelík: O Karáskově korespondenci K. J. E. (o vykonaných přípravách k neuskut. edici), Čas. Vlasten. spolku muzejního v Olomouci 1928; M. Karásková: Ještě několik slov o Karáskově korespondenci K. J. E., Čas. Vlasten. spolku muzejního v Olomouci 1929; List K. J. E. Stanku Vrazovi (z 1842; 1936, ed. A. Grund); A. G. (Grund): Neznámý dopis K. J. E. (A. Rybičkoví z 1853), Čes. slovo 21. 1. 1940; K. J. E. o sobě v dopise K. V. Zapovi (z 1843; 1940, ed. A. Grund); M. Novotný: Život B. Němcové 1 (B. Němcové z 1844; 1951); Z dopisů (S.

Vrazovi, F. Palackému, A. Rybičkoví, J. Roštlapilovi z 1842–69), in K. J. E.: Poklad (1958); F. Polák: Dopis K. J. E. v suchdolském památníku (K. Müllerovi z 1855), Zprávy Muzea Jihočes. kraje 1963, č. 2; V. Hálek: Dopisy (V. Hálkovi z 1859; 1963, ed. F. Bařtha); Slovanská korespondence K. J. E. (V. P. Balabinovi z 1862, P. P. Dubrovskému z 1869, A. F. Gilferdingovi z 1856, J. Holovačkému z 1854–65, V. S. Karadžičovi z 1849, Nikolovi I. Petroviči z 1868, V. F. Odojevskému z 1867, N. A. Popovovi z 1867, M. F. Rajevskému z 1869–70, I. I. Srezněvskému z 1858–70, E. Tezovi z 1867, D. A. Tolstému z 1867–68, S. Vrazovi z 1842–48, institucím z 1862–68, dopisy adresované Erbenovi, přehled dosud vydané E. slovanské korespondence s cizími korespondenty; 1971, ed. V. Bechyňová a J. Jirásek). Úryvky dosud nepublikované koresp. K. J. E. v monografiích V. Brandla (1887) a A. Grunda (1935). ■ **REDIGOVAL časopisy**: Pražské noviny (červenec 1848–březen 1849, do října 1848 s J. Jirečkem), Obzor (1855, s K. B. Štorchem a V. Zeleným), Právník (1861 a 1862, s R. Thurn-Taxisem a J. Jeřábkem). ■ **VYDAL**: Bartošova kronika pražská (1851); Tomáše ze Štítného Knížky šestery o obecných věcech křesťanských (1852); Kristofa Haranta z Polčic... Cesta z království Českého do... země Svaté (2 díly, 1854, 1855); Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae, pars I (1855); Výbor z literatury české, díl 2 (sv. 1–4, 1857, 1861, 1864, 1868); Život sv. Kateřiny. Legenda (1860); Rukopis královodvorský (seš. 1 1861, seš. 2 1878); J. A. Komenského Labyrint světa a ráj srdce (1862, an.); Rhazeso Ranné lékařství (1864, s V. Staňkem); Mistra Jana Husi Sebrané spisy české (3 sv., 1865, 1866, 1868); Saličeto Ranné lékařství (1867, s V. Staňkem). ■

BIBLIOGRAFIE: J. Kuncová: Kytice K. J. E. Soupis knižních vydání a literatury o K. J. E. a jeho díle z let 1837–1961 (1962); Historická bibliografie Podkrkonoší 1 (též lit. o E. a Miletíně), Krkonoše-Podkrkonoší 1964; L. Vacina: K. J. E. Výběrová bibliografie (rozmn.), Okresní knih. v Náchodě (1970); M. Kaděčková: K. J. E. dětem. Bibliografický soupis knižně vydaných pohádek, pověstí, bájí, dětských písní, říkadel a her (z posledních 50 let; rozmn.), Krajská knih. v Hradci Králové (1970). ■ **LITERATURA**: V. Brandl: K. J. E. Životopisná a literární studie (1887← Světozor 1883); K. V. Rais: K. J. E. Řeč při odhalení pamětní desky v Miletíně 22. 5. 1899 (1899) → Ze vzpomínek 3 (1930); J. Karásek: K. J. E. Obrázek životopisný a literární (1911); A. Toušek: K. J. E. a česká balada (1911); J. Letošík: Jos. Král jakožto kritik a odborný znalec prozodie písní lidových a básní E. (1911); B. Beneš-Buchlovan: Za národní písní (1917) → Besídky o básnících (1930); A. Grund: K. J. E. (1935); Z. Nejedlý: Výstava K. J. E. v Miletíně 1936 (1936) → O literatuře (1953); J. Ošmera: K. J. E. (1939); sb. K. J. E. 1811–1870 (Hořice 1940); V. Jirák: E. čili Majestát zákona (1944 ← Krit. měsíčník 1939)

- Uprostřed století (1948), Duch a tvar (1967), Portréty a studie (1978); J. Špringer (red.): Materídouška. Sborník 1. Erbenova Miletína (1946); J. Polák: Kytice nevdanoucí. Pět kapitol o E. Kytici (1949); J. Glazarová: Básník domova. Proslav (1962); J. Dolanský: K. J. E. Studie s ukázkami z díla (1970). ■ ref. Poklad (in alm. Vesna): F. Palacký, ČCM 1838 → Radhost 1 (1871); F. C. Kampelík, Květy 1838, příl. č. 7; J. M. (Malý), ČCM 1838, sv. 1, s. 130 ■; ■ ref. Písně národní v Čechách: V. B. Nebeský, Květy 1841, příl. č. 24—26; P. J. Šafařík: Důležitý a pozoruhodný spis jest E. sbírka českých národních písní, ČCM 1842; J. P. Koubek, Bohemia 11. a 14. 1. 1842 ■; ■ ref. Kytice: V. B. Nebeský, ČCM 1853 → O literatuře (1953); A. V. Mezník, Obzor 1855 ■; V. Zelený: K. J. E., alm. Máj 1859; F. Doucha: K. J. E., ČCM 1859 a 1861; J. E. Sojka: K. J. E., in Naši mužové (1862, znovu 1953); J. Rank: K. J. E., Osvěta 1863; K. V. Seydler: Prameny k životopisům — K. J. E., ČCM 1864; V. B. Nebeský: ref. Prostonárodní české písně a říkadla, Krit. příloha NL 1864 → O literatuře (1953); J. Emler: K. J. E., Květy 1868; ■ nekrology: J. Neruda, NL 22. 11. 1870 → Literatura 2 (1961); an. (V. Hálek), Květy 1870 → O literatuře 1 (1920), Články literární a výbor z fejetonů (1925) ■; J. Höhm: Bürgerova Lenora srovnaná s E. Svatební košilí, Roční zpráva vyš. reál. šk. v Rakovníku 1877; T. Ardel: Výklad K. J. Erbenovy balady Svatební košile, Výr. zpráva gymnázia v Písku; J. Neruda: K. J. E., Humorist. listy 1881 → O umění (1950) a Podobizny 1 (1951); W. Wollner: Der Lenorenstoff in der slawischen Volkspoesie, Archiv für slaw. Philologie 1882; F. Bačkovský: O E. Svatební košili vůbec a vzhledem k Bürgerově Lenoře a Mickiewiczovu Útěku zvláště, Ruh 1884; J. Barák: O K. J. E., in Přednášky J. Baráka č. 4 (1884); F. Táborský: E. Štědrý den, Výr. zpráva Vyš. dív. šk. m. Prahy 1886/87; V. Ibl: K. J. E., La Belle aux cheveux d'or, Výr. zpráva reálky v Pardubicích 1889; J. Vrchlický: Několik slov o E. Kytici, in K. J. E.: Kytice (1890) → Studie a podobizny (1893); J. Kubín: E. Sládcí, Čes. Thalia 1892; L. Šolc: O E. Svatební košili, Hlídka literární 1892 + Jak se mají E. pověsti národní k podání lidovému, Hlídka literární 1892 a 1893 + Jakým veršem složena jest báseň Záhořovo lože?, Hlídka literární 1893; F. Šujan: E. Kytice po stránce estetické s rozбором Pokladu, 29. program čes. vyš. gymnázia v Brně 1895/96; J. Máchal: Mickiewicz a Čechy, ČCH 1898; K. V. Rais: Po stopách pramenů E. Svatební košile, ČL 1898; J. Vlček: K. J. E. Květ české balady, in Několik kapitol z dějin naší poezie (1898) → Z dějin české literatury (1960); B. Moravec: Po stopách pramenů E. Svatební košile, ČL 1899; L. Quis in K. J. E.: Kytice (1901); J. Sutnar: K. J. E., Rozhledy 1901; R. Schenk, J. Straka in K. J. E.: Kytice (1901); J. Arbes: Český parnas studentský za dob Máchových, Květy 1901 → K. H. Mácha (1941); S. Souček: Loňské vzpomínky na K. J. E. a nová vydání jeho Kytice, ČMM 1902; J. Máchal: K. J. E. básník, in Literatura česká 19. stol. 2 (1903); R. Ráthová: Lidové nápěvy k E. baladám, ČL 1902; E. Krásnohorská: K jubileu E. Kytice, Osvěta 1903; J. Sutnar: K padesátému výročí prvního vydání E. Kytice, ČCM 1903 + Erben dramatik, Meziaktí 16. 2. 1903 + K. J. E., ČCM 1903 → in K. J. E.: Veškeré spisy básnické (1905); P. M. Haškovec: Rozbor trojřímí v lidových baladách a jejich ohlasech, zejména v Svatebních košilích, Program čes. reálky v Čes. Budějovicích 1904; J. Voborník: E. Svatební košile a Zeyerova Pascalina, Osvěta 1904; V. A. Francev: K. J. Erbenova básnická věnování I. I. Srezněvskému r. 1841, ČCM 1905; J. Sutnar: Prosodisches und Metrisches bei K. J. E., mit besonderer Berücksichtigung des Gedichtes Záhořovo lože, Archiv für slaw. Philologie 1905, 1906, 1907; V. Tille in K. J. E.: Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských 1—3 (1905—07); A. Jensen: Der Lenorenstoff in der westslawischen Kunstdichtung, Čechische Revue 1906/07; Ks (J. Karásek): Zum Lenorenstoff, Čechische Revue 1906/07; Č. Zibr: České lidové pověsti v rouše básnickém 2. A. V. Žitek, předchůdce K. J. E. ve zpracování pověsti o pokladu r. 1825, ČL 1907 + K. J. E. Vodník a lidové podání na Slánsku, ČL 1907; V. Tille: E. Tři pradleny, Národop. věstník českoslov. 1907; J. Polívka: Nová česká verze pověsti o Záhořově loži, Národop. věstník českoslovanský 1907; M. Hýsek: Bürgerovy ohlasy v české literatuře, LF 1908; F. Homolka: E. Vodník v lidovém podání, ČL 1909; J. Letošník: O poměru K. J. E. k lidovému básnictví po stránce rytmičké, LF 1909; V. Tille: První pokusy K. J. E. o prozaickou pohádku, in České pohádky do r. 1848 (1909); J. Š. Kubín: K pramenům Záhořova lože, in Povídky kladské (1910); F. X. Šalda: K. H. Mácha a jeho dědictví, Novina 1910 → Duše a dílo (1918), O umění (1955), O předpokladech a povaze tvorby (1978); A. Novák: K. J. E. a jeho Kytice, NL 8. 11. 1911 → Mužové a osudy (1914), Zvony domova (1940); B. Svoboda: Příspěvky k lenorské pověsti v Evropě. Prozaické pověsti o ženi- chu umrlci, Program gymnázia v Místku 1911; J. Voborník: Shody a podoby básnické, Sborník filologický 1911; A. Novák: K stému výročí zrozenin K. J. E., Přehled 1912 + Ještě E. Kytice, Přehled 1912; Č. Zibr: K. J. E. divadlo Štěstí i neštěstí podle české pohádky, ČL 1912; J. Sutnar: K. J. E. Poznámky k 100. jeho narozeninám, ČCM 1912; F. Homolka: Rozšíření písní mezi lidem českým, ČL 1912; K. Pruner: Humor a satira v E. písních, Čes. jih 1912; J. Horák: E. sbírka českých písní lidových, Národop. věstník českoslovanský 1912; E. Horský: T. Novák z Račinněvsu i Řípu posílá r. 1863 K. J. Erbenovi příspěvky lidovědné, ČL 1912; J. Kropáček: Zvičinská pamětní kniha, Čas. čes. turistů 1912; A. Pražák: K. J. E. O životě a rázu poezie, Zlatá Praha 1912; V. Štěpán: K. J. E., Hud. revue 1912; L. Novopacký: Theatralia královéhradecká 3 (E. hra Sládcí), Ratibor 1913; J. Kudela: O K. J. E. (E. názory na slovanskou mytolo-

gii), Naše doba 1913; Č. Zibr: Neznámá veršovaná básnička K. J. E. o noci svatojánské, ČL 1913 + K. J. E. opis opery o selském pozdvížení r. 1775, ČL 1914; S. Souček: Příspěvek k poznání E. básníka, ČMM 1915; J. Horák: E. Zlatý kolovrat a Chodzkova báseň Maliny, LF 1915 → Z dějin literatur slovanských (1948); J. Karásek: K. J. E. a Josef Mánes, Topičův sborník 1916 + K. J. E. a „Krokův zlatý stolec“, Národop. věstník československý 1916 + K. J. E., Osvěta 1916; D. Stříbrný: Česká a slovinská lidová píseň o sirotku, ČMF 1916; V. Tille in K. J. E.: České pohádky (1917); J. Horák: Ze studií o lidových baladách 1. Sirotek, Národop. věstník československý 1917 + E. — Krolmus — Hálek, LF 1915—19; F. Frýdecký: Parafraze E. Kytice ve slovenštině, ČMF 1919; S. Souček: Dvě črty k dějinám slovanské lidové písně u nás, Národop. věstník československý 1920; J. Pán: Z paměti Jana Arnolda (styky s E.), ČČM 1920; J. Horák: Lidové podání ukrajinské v díle J. Ign. Hanuše a K. J. E., Národop. věstník československý 1921; D. Filip: Vidím kostel nad Orlicí řeckou, Zvon 1922; J. Durych in K. J. E.: Kytice (1924); J. Fučík: Likvidace Wolkerova kultu (W. vztah k E.), Avantgarda 1925 → Stati o literatuře (1951); Č. Zibr: Rukopis E. Vybraných bájí a pověstí slovanských, ČL 1925; K. Vrátný: Japonská paralela k E. Vrbě, ČL 1925; J. Š. Baar: K. J. E. na Chodsku a Plzeňsku r. 1866 sbírá kroje pro národopisnou výstavu v Moskvě, ČL 1925; J. Páta: Z archivů pražské Serbowky, Máchalův sborník (1925); J. Horák in K. J. E.: Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských (1925) + Zapadlá povídka E. (Třetí žena), Národop. věstník československý 1926; F. Krčma: Neznámá povídka E. (Třetí žena), Topičův sborník 1925/26; J. Durych: E. a Macháček, Kmen 1926/27; A. Procházka: K literární klasifikaci některých básníků let 40. (Mácha, Kalina, Nebeský, E.), ČČM 1927 + Zapomenutá E. satira na F. L. Čelakovského, Zvon 1928; O Zich: O předrážce v českých verších, ČMF 1928; A. Procházka: Drobné poznámky k E., ČMM 1929; M. Karásková: K pozůstalosti E., Časopis Vlasten. spolku muzejního v Olomouci 1929; O. Fischer: K české a německé baladice. 1. Německé vlivy na Kytici, 2. Goethův Totentanz a Čechy, 3. K látkové filiaci a básnické kompozici Svatebních košil, LF 1929 + in K. J. E.: Kytice (1930); K. Jun: E. žeň z našeho kraje, Vlastiv. sborník čes. jihovýchodu 1929/30; R. Jakobson: K „romantickému“ jambu E. a Máchovu, Plán 1930; V. Vojtíšek: K. J. E., první archivář hl. m. Prahy, Věstník hl. m. Prahy 1930; J. Heidenreich: Vliv Mickiewiczův na K. J. E. a jeho básnické vrstevníky, in Vliv Mickiewiczův na českou literaturu předbřeznovou (1930); A. Grund: Útržkové poznámky k výročí E., Rozpravy Aventina 1930/31; M. Majerová: E. pohádky, Panoráma 1931/32 → O dětské literatuře (1956), Volání s ozvěnou (1960); J. Š. Kubín: Tři vzácná jména (Palacký, E., Chotek), Od kladského pomezí 1932/33; A. Grund:

Záhořovo lože, Národop. věstník československý 1932/33 + Věštyně K. J. E., LF 1933; V. Vojtíšek: Doba archiváře K. J. E., in Archiv hl. m. Prahy (1933); A. Grund: Svatební košile, Lumír 1933/34 + Neznámé E. rukopisné varianty básně Na hřbitově, ČČM 1934 + Básnické počátky K. J. E., ČČM 1934; J. Simon: K. J. E. a J. K. Tyl na studiích v Hradci Králové, Osvěta lidu 1934; R. Jakobson: Poznámky k dílu E., 1. O mýtu, 2. O verši, SaS 1935; F. X. Šalda: Grundova monografie o K. J. E., ŠZáp 1935; J. Mukařovský: Protichůdci. Několik poznámek o vztahu E. díla básnického k Máchovu, SaS 1936 → Cestami poetiky a estetiky (1971); O. Fischer: Dva romantici (Mácha a E.), sb. Básník a země (Litoměřice 1936) → Slovo a svět (1937), Duše — slovo — svět (1965); A. Machek: Cesta básníka E. a druhů z Miletína . . . , Od kladského pomezí 1936/37; J. B. Čapek: K. J. E., in Duch české literatury předbřeznové a předmájové (1938); J. Horák: Chodzkova balada Wasilek, ČMF 1938 → Z dějin literatur slovanských (1948); A. Grund in K. J. E.: Kytice (1938) + in K. J. E.: Próza a divadlo (1939) + in K. J. E.: České pohádky (1939); F. Pujman: Dva příspěvky erbenovské, SaS 1939; -f- (J. Fučík): Nad E. pohádkami, Nová svoboda 23. 2. 1939 → Milujeme svůj národ (1948); B. Indra in Havlíčkovy práce o verši české lidové písně (1939); Č. Holas: O E. sběratelské činnosti, in Zápisky sběratele 2 (1939); an.: Mánesův Domov a Staroměstský orloj ve výkladu E., Hovory o knihách 1939, č. 15; J. Simon: K. J. E. a jeho vztahy k Hradci Králové a k českému severovýchodu, Osvěta lidu 1940; J. Heidenreich in K. J. E.: Nestorův letopis ruský (1940); J. Horák in K. J. E.: Slovanské pohádky (1948 a 1952); F. Trávníček: E. vypravěč, LidN 4. 2. 1940 → Nástroj myšlení a dorozumění (1940); J. Kopecný: Pokušení Erbenovo. Bylo divadlo marnou láskou K. J. E.?, Divadlo 1940; J. Frček: Staroruská Zadonština ve vydání a překladu K. J. E., LF 1940; A. Veselý: Kraj baladikův, in České krajiny (1940); Z. Šmid: O Kytici a Pohádkách, Výhledy 1940; J. Simon: E. mládí v rodném Miletíně a studijní léta na gymnáziu v Hradci Králové, Zvon 1940/41; A. Grund: Vrchlický a E., Soubor literárních prací a studií vztahujících se k dílu a osobě Jaroslava Vrchlického (1942); D. Filip: O E. pracovní metody (lokalizace pověsti z básně Viděla jsem kostel . . .), Úhor 1942; J. Polák: Ke kompozici E. Kytice, Čes. časopis filologický 1944/45; A. Pražák in K. J. E.: Kytice (1945) → O národ (1946); F. Jílek in K. J. E.: Kytice (1945); A. Grund: Pohádkáři E. a Němcová, sb. Z doby B. Němcové 2 (1945); J. Menšík: Rytmické závěry větné u E., NŘ 1945 + Křížení rytmických závěrů větných v české próze, ČMF 1946 + K rytmu naší prózy, Vyšehrad 1946, č. 15; A. Grund: E. a Jihoslované, Kytice 1945/46 + Čelakovský, E., Franta, Krolmus, sb. Přátelský kruh Boženy Němcové (1946); P. Eisner: Slovo prvorozené. Čeština E. Kytice, Kytice 1945/46 + Slovo k Slovu prvorozenému, Kytice

1945/46; O. Králík: K poetice balady, Kytice 1945/46 + Dialektika a mýtus, Akord 1945/46; K. Polák: Roztržené dítě. Trochu erbenovských úvah..., Kytice 1945/46; P. Eisner: E. učitelem?, in Chrám i tvrz (1946); J. Polák: Jazyk E. Kytice, Kytice 1945/46 + Mateřství v E. Kytici, Věda a život 1946; J. Nováková: O kvantitě v českém verši, SaS 1947; A. Závodský: Bezručovy vztahy k básníku Kytice, sb. Vzpomínky na P. Bezruč k 80. narozeninám (1947); S. Svatoň: K. J. E., historik (literárněhist. tvorba), Kytice 1946/47; F. Svěrák: K slohu E. Kytice, List Sdružení mor. spisovatelů 1947/48; J. Klouda: Fabianovo lože na vrchu Babě u Dobříše a K. J. E., Od Stříbrných hor 1947/48; A. Grund: Lidovost v poezii E., Pod Zvičinou 1947/48; M. Matula: Motiv Svatebních košil u básníků různých národů, Archa 1948; J. Závada: E. Kytice v ruském překladu, NŽ 1949; J. Daňhelka: K E. činnosti ve Sboru Matice české, Slovesná věda 1948/50; O. Skalníková: K. J. E. národopisec a folklorista, ČL 1951; S. Wollman: E. a Slovanstvo, Slovanský přehled 1951; A. Grund: K historii Martinovského Nápěvů, in J. Jindřich: Nápěvy písní národních (1951) + Karel Havlík vzpomíná na K. J. E., LF 1951; F. Buriánek in K. J. E.: Kytice (1952); F. Tenčík in K. J. E.: Kytice (1953 a 1965); J. Petrmichl in K. J. E.: Kytice (1954) → Literatura mého srdce (1979) + in K. J. E.: České prostonárodní pohádky a pověsti (1955); O. Sirovátko: E. balady v lidové tradici na Boskovicku, VVM 1955 a 1956; F. Vodička: Včleňování folklórní pohádky do obrozené literatury, ČLit 1955 → Cesty a cíle obrozené literatury (1958); J. Polák: Po stopách E. Kytice, Naše vlast 1955 + V E. kraji, NŽ 1955; J. Daňhelka: Příspěvek k řešení otázky lidovosti a archaičnosti jazyka E. Kytice, sb. F. Trávníčkovi k 70. narozeninám. Studie ze slovanské jazykovědy (1958); R. Brtáň: K. J. E. a Izmail Ivanovič Srezněvskij, sb. Franku Wollmanovi k sedmdesátinám (1958); Z. Urban: K otázce překladů B. Němcové a K. J. E. ze srbocharvátštiny a bulharštiny, Sborník slavistických prací věnovaných 4. mezinár. sjezdu slavistů v Moskvě (1958); R. Lužik in K. J. E.: České národní pohádky (1958) + in K. J. E.: Kytice (1958) + in K. J. E.: Poklad (1958); R. Skřeček: K edicím E. Českých pohádek (edice A. Grund a R. Lužika), ČLit 1959; J. Markl: Nápěvy českých lidových písní podle sbírky K. J. E., ČL 1959; V. Formánková: K jediné E. nářeční pohádce, Rusko-české studie, Jazyk a lit. 2, 1960; V. Stanovský, J. Vladislav: Stylizace textů v slovanských pohádkách K. J. E., sb. O pohádkách (1960); J. Horák: Česká pohádka v lidové a sběratelské tradici, sb. O pohádkách (1960); V. Čejchan: Carské řády Čechům r. 1862, SPFF Brno, ř. historická, 1962; J. Levý: Verš české lidové poezie a jejích ohlasů, Slavia 1962; ■ diskuse: K. Horálek: Slabiční verš v slovanské lidové poezii, Slavia 1963 + Verš E. Kytice, SaS 1964 + Verš české folklorizující poezie, NŘ 1965; J. Levý: Ještě jednou k verši české lidové poe-

zie a jejích ohlasů, ČLit 1965 + Ještě k verši E. Kytice, SaS 1966; K. Horálek: Doslov k odpovědi Levého, SaS 1966 + Statistika a poezie, AUC Praha, Slavica Pragensia 1966; M. Červenka: Veršové systémy v E. Kytici, ČLit 1967 ■; Z. Urban: Z nových srbských studií o české literatuře (o studii K. J. E. a srbské lidové pohádky), Slovanský přehled 1963; J. Němeček: Zpěvohy a veselo-hy z pivovarského prostředí, ČNM, odd. věd společenských, 1964; J. Dolanský: Vuk Karadžić a česká literatura jeho doby (o stycích s K. J. E.), AUC Praha, Slavica Pragensia 1964; M. Krhoun, D. Kšicová: Iz istorii rusko-slavjanskich lit. svjzajez (též ref. o dvou studiích K. I. Rovdy o K. J. E.), SPFF Brno, ř. literárněvědná, 1965; O. Králík: E. Vodník, Krkonoše — Podkrkonoší 1966; J. Polák: Po stopách E. Kytice, Krkonoše — Podkrkonoší 1966; J. Špét: Podíl Národního muzea na ochraně a výzkumu našich archívů v 19. stol., Archívni časopis 1967; H. Rokyta: Ida von Düringsfeld. Překladatelka B. Němcové a K. J. E., Muzejní a vlastivědná práce 1967; V. Čejchan: E. překlad Nestorova Letopisu ruského, Slovanský přehled 1967; J. Nečas: Pražský literární místopis. Prahou po stopách K. J. E., Listy Klubu přátel poezie 1967, č. 2; J. B. Čapek: Básník Kytice a živá linie české balady, Krkonoše — Podkrkonoší 1967; V. Karfíková: Proměny kouzelných tovaryšů (též o pohádkách K. J. E.), ČLit 1968; J. Skácel in K. J. E.: Mateří doušky (1969); V. Wolf, D. Havlíčková: J. N. Lhota (též styky s E.), Krkonoše — Podkrkonoší 1969; M. Otruba in K. J. E.: Kytice (1969); J. Janáčková: E. Kytice v ohlasu, AUC Praha, Slavica Pragensia 1969; V. Bechyňová: K. J. E. a Rusko, Příspěvky k dějinám česko-ruských kulturních styků 2, 1969 + K. J. E. a ilyrismus, Slavia 1970 + Vyprávěcké postupy E. balad, ČLit 1971; D. Klímová: Umělecká transformace folklórních vyprávěckých postupů v E. pohádkách, ČLit 1971; J. Dolanský: E. a Slowacki, ČLit 1971; M. Otruba: Kreace mýtu poezii: E. Vrba, ČLit 1972; V. Formánková: K E. překladu slovanských pohádek, NŘ 1972; P. Trost: O některých zaříkadlech u K. J. E., ČL 1978.

mo

Valdemar Ethen

* 23. 1. 1883 *Prostějov*

† 24. 8. 1949 *Brno*

Kulturní a literární historik, portrétní převážně osobnosti kulturního Prostějova, básník, publicista, autor psychologických a filozofických prací.